

A photograph of an art studio. In the foreground, a person's arm and hand are visible on the left, resting on a white rectangular object. The floor is covered with paint splatters and paper. In the background, there are shelves with various art supplies, a yellow bag, and a painting on an easel. The text is overlaid on the image.

**Vrije Academie
Werkplaats
voor Beeldende
Kunsten Den Haag
Programma
najaar 2010**

**Vrije Academie
Werkplaats
voor Beeldende
Kunsten Den Haag
Programma
najaar 2010**

Gemeente Den Haag

INHOUDSOPGAVE

- 4 **VOORWOORD** - Marie Jeanne de Rooij, directeur
- 7 **INLEIDING** (Werkplaatsen & Studio's, Deelnemer Worden, Workshop & Kick-Off Programma, Project)

WERKPLAATSEN & STUDIO'S

- 8 **Grafiek**
- 8 **Digitale beeldbewerking**
- 10 **Keramiek**
- 10 **Ruimtelijk** (Hout & Metaal)
- 11 **Tekenen/schilderen**
- 11 **Studio's** (Audio-Visueel & Beeldend Platform)

WEEKPROGRAMMERING

- 13 **maandag: THEORIE**
- 13 Ochtend: Kunstbeschouwing met Michael van Hoogenhuyze
- 14 Middag (maandelijks): Werkbeschouwen met Hans van Lunteren

- 16 **dinsdag: VRIJ ACADEMISCH: PRAKTIJK & TECHNIEK**
- Ochtendprogramma** (langlopende workshops, 14 weken)
- 16 Workshop **Modelstudie** met Pien Hazenberg
- 17 Workshop **Ruimtelijk Onderzoek** met Petra van der Schoot
- Middagprogramma** (kortlopende themaworkshops,
4 weken per workshop)
- 19 Workshop **Stilleven** De weg naar abstractie met Henk Hubenet
- 21 Workshop **Zeefdrukken** met John de Rijke
- 22 Workshop **Fotografie** met Klaus Baumgärtner

- 24 woensdag & donderdag: ALGEMENE BEGELEIDING & KICK-OFF'S**
- 24 Begeleiders op woensdag:** Ingrid Mol, Mark van Overeem, Rob Steenhorst
- 24 Begeleiders op donderdag:** Elsa Hartjesveld, André Kruysen, Marijke Verhoef
- 27 Kick-Off Programma:** Thijs Fokkens, Stefan Hoffmann, Ton van Kints, Vittorio Roerade en Frank Sciarone

31 vrijdag: REFLECTIE

- 32 Studium Generale** – laatste vrijdag van de maand
- 34 Gesprek van de Maand** – tweede vrijdag van de maand

EXTRA

35 ARTISTS-IN-RESIDENCE

38 DE VRIJE ZONDAG

38 PRESENTATIERUIMTE

39 PROJECTRUIMTE

40 DNA (De Nieuwe Academie)

de Post-Academische Ateliers van de Vrije Academie

42 GEMAK

Tentoonstellingsruimte en Debatpodium Kunst, Politiek & Samenleving van Vrije Academie in samenwerking met Gemeentemuseum Den Haag

44 STAF EN BEGELEIDING

45 ALGEMENE INFORMATIE EN TARIEVEN

54 BIJLAGE

VOORWOORD

De Vrije Academie staat – sinds 1947 – voor zelfwerkzaamheid van kunstenaars die niet via de geijkte en standaard academische paden een persoonlijk traject voor het ontwikkelen van hun kunstenaarschap wensen uit te stippelen. Wij bieden aan hen – autodidacten, ambitieuze amateurs, kunstenaars in wording maar ook kunstenaars die al een zelfstandige praktijk hebben – daarbij de ruimte(s) en de mogelijkheden om hun talent te onderzoeken en hun ambities te realiseren.

De drieëenheid van praktijk, reflectie en presentatie staan bij de Vrije Academie centraal. Bijzonder en uniek want steeds op zoek naar nieuwe, ‘vrije’ vormen van kunstonderricht en begeleiding van kunstenaarschap reagerend en anticiperend op de steeds wisselende context van ontwikkelingen in de samenleving, is de Vrije Academie dan ook geen ‘school-school’ maar een open, vrije werkplaats waar kunst-maken, kunst-reflectie en kunst-presenteren als belangrijke instrumenten ingezet worden om deelnemende kunstenaars, professionals in de dop en autodidacten, tot artistiek wasdom te laten komen.

Voor startende, excellente kunstenaars is er op de Vrije Academie ook de mogelijkheid geselecteerd te worden voor het 2-jarige ambitieuze, post-academische onderdeel van de Vrije Academie, DNA (De Nieuwe Academie).

Vanaf september 2010 presenteert de Vrije Academie een nieuwe, overzichtelijke weekprogrammering die inhoudelijk en praktisch is aangescherpt met als doel deelnemers een op de eigen ontwikkeling afgestemd persoonlijk werktraject samen te laten stellen.

Onze vrijplaats voor kunstenaars heeft ook dit najaar veel op het programma staan; want naast de vertrouwde werkplaatsmogelijkheden en uitgebreide faciliteiten bieden wij jullie, huidige en potentiële

deelnemers, inspirerende Kick-Off's, verrassende workshops, en een maandelijks geestverrijkend Studium Generale. Daarnaast herbergen wij een wisselend Artists-in-Residence-programma, een tentoonstellingsruimte met bijbehorende debat- en lezingenreeks over kunst, politiek en samenleving in Gemak (samenwerkingsverband met het Gemeentemuseum Den Haag).

Voor bijzondere (externe) projecten van kunstenaars is er onze Projectruimte; hier kunnen kunstenaars een bijzonder en excellent project in de Vrije Academie ontwikkelen en maken, met de mogelijkheid van een try-out of (voor)presentatie in de academie.

Tijdens de zomermaanden hebben we niet stilgezeten maar verbouwd om de Academie toegankelijker en uitnodigender te maken voor alle deelnemers, gebruikers en bezoekers. Tezamen met de nieuwe programmering en een open en heldere uitstraling van het gebouw, onze werk- & vrijplaats in de stad, willen wij met een alert oog gericht op de toekomst en met hart en ziel in de samenleving ruimte geven aan kunst die zin heeft en zin geeft.

Marie Jeanne de Rooij

directeur Vrije Academie Werkplaats voor Beeldende Kunsten
Den Haag & directeur Gemak

WERKPLAATSEN & STUDIO'S

De Vrije Academie Werkplaats voor Beeldende Kunsten biedt kunstenaars, ongeacht hun vooropleiding, faciliteiten en begeleiding om tot verdere ontplooiing van hun beeldend werk en kunstenaarschap te komen.

Het hart van de Vrije Academie wordt gevormd door de werkplaatsen & studio's. De werkplaatsen zijn elke dag van de week toegankelijk voor deelnemers. Zij kunnen in alle vrijheid werken in een gemeenschappelijk atelier en worden technisch en inhoudelijk begeleid in de ontwikkeling van hun werk door ervaren kunstenaars. Deze begeleiders stimuleren de deelnemers tot onderzoek van het eigen beeldend vocabulaire en moedigen hen aan om te experimenteren met andere disciplines. Om het experiment een extra impuls te geven nodigt de Vrije Academie gerenommeerde kunstenaars uit voor het geven van workshops en Kick-Off's. De individuele ontwikkeling van iedere deelnemer wordt tijdens werkbesprekingen besproken door begeleiders van de Vrije Academie. Het reflecteren op kunst en maatschappij in meer algemene zin wordt gestimuleerd door het Studium Generale en het programma van GEMAK.

DEELNEMER WORDEN

Hoe word ik deelnemer?

Na een uitgebreid intakegesprek over portfolio en motivatie kunnen potentiële deelnemers worden toegelaten tot de Vrije Academie.

Voor een afspraak voor een toelatingsgesprek kun je bellen met het secretariaat: 070 363 89 68 of mail: info@vrijeacademie.org

Voor meer informatie over deelnemerschap, programma en toelating: zie aan het einde van deze brochure de **Algemene toelichting**

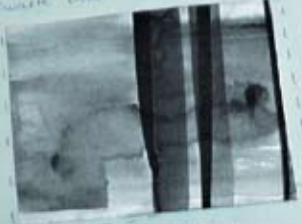
Gemak tentoonstelling 'MIJN Publieke Ruimte' voorjaar 2010, video: Monica Nouwens

Nouwens

Handwritten notes on a white paper, including a question mark and some illegible text.

WORKSHOP & KICK-OFF Programma

De Vrije Academie biedt de mogelijkheid om deel te nemen aan Workshops en Kick-Off's. De aangeboden workshops op dinsdag zijn veelal gericht op de ontwikkeling van een bepaalde techniek en vinden eenmaal per week plaats. Kick-Off is een programma gebaseerd op 2-daagse gastlessen door enthousiasmerende kunstenaars.

Voor meer informatie zie Overzicht Werkplaatsen & Studio's, met aansluitend de Weekprogrammering, waarin de Workshops en Kick-Off's van najaar 2010 worden beschreven.

PROJECT

De Vrije Academie wil uitwisseling van kennis en ervaring tussen deelnemers en kunstenaars 'van buiten' bevorderen en de laboratoriumfunctie van de werkplaatsen & studio's stimuleren, niet alleen door Workshops en Kick-Off's aan te bieden, maar ook door de werkplaatsfaciliteiten voor het ontwikkelen van kunstprojecten open te stellen voor kunstenaars met een bijzonder project. De Vrije Academie stelt een projectruimte onder gunstige voorwaarden beschikbaar voor interessante voorstellen. Zie voor meer informatie EXTRA / Projectruimte (pagina 39)

Alle praktische informatie over o.a. aanmelding en tarieven is overzichtelijk terug te vinden op pagina 45. Inschrijfformulieren voor de workshops kunnen gedownload worden via onze website: www.vrijeacademie.org

werkplaatsen &

WERKPLAATS GRAFIEK

De werkplaats Grafiek van de Vrije Academie op de tweede verdieping biedt deelnemers de gelegenheid te werken met de uitgebreid aanwezige faciliteiten. De afdeling beschikt over drie etspersen waarvan één met een rolbreedte van 100 cm (tevens geschikt voor hoogdruk), drie lithopersen van 80 cm breed met een groot aantal lithostenen en drie zeefdruktafels. Verder zijn aanwezig: belichtingsapparatuur voor zeefdruk, contactkast voor polymeer, droogkast, zuurbak met randafzuiging, verwarmingstafel, stuifkast en droogrekken.

Begeleider op donderdag: **Marijke Verhoef**

Werkplaatsassistent op dinsdag, woensdag en donderdag:

Mischa van Pinxteren

WERKPLAATS DIGITALE BEELDBEWERKING

De Vrije Academie beschikt over een uitgebreide digitale werkplaats. Deelnemers kunnen gebruik maken van diverse software pakketten, o.a. op het gebied van beeldbewerking (ook 3D), webdesign en tekenen/schilderen. Digitale beeldbewerking kan ook worden ingezet als ondersteunend instrument voor klassieke technieken als grafiek, tekenen, schilderen of in combinatie met analoge fotografie.

8

Digitale middelen worden daarnaast steeds meer webgericht ingezet om het kunstenaarschap te ontwikkelen, o.a. door nieuwe vormen van communiceren, positionering en presentatie te onderzoeken.

ken. Zelfs een volledig virtueel 'bestaan' op internet (Second Life) behoort tot de mogelijkheden.

De begeleiding van de digitale werkplaats is gericht op het vergroten van inzicht en kennis in mogelijkheden en toepassingen, maar ook op de relatie tussen het 'artistiek inhoudelijke' en het gebruik maken van nieuwe media. Gezien de complexiteit en de reikwijdte van deze materie vindt de begeleiding plaats in korte, intensieve sessies verspreid over langere periodes. Daarbij wordt van de kunstenaars en deelnemers verwacht dat zij zelf hun technische vaardigheden steeds verder ontwikkelen. Wanneer noodzakelijke, technische kennis ontbreekt, biedt de Vrije Academie, in overleg, de mogelijkheid om een kort, persoonlijk toegesneden en intensief traject te doorlopen waarbij in grote lijnen de mogelijkheden van de digitale middelen eigen worden gemaakt. Ook hier ligt de focus vooral op het ontwikkelen van artistieke inhoudelijkheid in relatie tot deze middelen.

Begeleider op woensdag: **Rob Steenhorst**

Groot Formaat Digitale Prints

De VA beschikt over grootformaat printers en biedt kunstenaars, fotografen, architecten en andere geïnteresseerden de mogelijkheid om, tegen betaling, te experimenteren met hun werk en op groot formaat te printen. Meer informatie is te vinden in de bijlage op **pagina 56** en op onze website. Afspraken kunnen gemaakt worden via tel: 070-3638968 of e-mail: info@vrijeacademie.org.

WERKPLAATS KERAMIEK

De werkplaats Keramiek is een lichte, goed uitgeruste ruimte. Een wals, grote oven en spuitkast zijn aanwezig. Ook is er de mogelijkheid tot het maken van keramische transfers en omvangrijke ruimtelijke objecten, al of niet in combinatie met hout en metaal.

In de werkplaats keramiek wordt vaktechnisch en inhoudelijk gewerkt en geëxperimenteerd met klei. Om zich te kunnen ontwikkelen tot kunstenaar met een eigen beeldtaal, die zich kan verhouden tot de hedendaagse kunstwereld, is het belangrijk dat de deelnemer zich breed oriënteert. Daarom worden verschillende keramische technieken behandeld, waarbij eventueel workshops worden gegeven door specialisten van buitenaf, tentoonstellingen bezocht en besproken en wordt er een persoonlijke beeldbank met afbeeldingen van kunstwerken en overige inspiratiebronnen aangelegd.

Uitwisseling met andere disciplines zoals tekenen, ruimtelijk of digitaal wordt gestimuleerd en het adviseren bij het opzetten van een eigen kunstenaarspraktijk en het maken van goede documentatie krijgt ook aandacht.

Begeleider op donderdag: **Ingrid Mol**

WERKPLAATS RUIMTELIJK: HOUT & METAAL

De werkplaats Ruimtelijk beschikt over goed ingerichte ruimtes voor hout- en metaalbewerking. Het programma is gericht op een interdisciplinaire benadering. De strikte scheiding tussen hout en metaal is opgeheven en combinatiemogelijkheden met andere beeldende disciplines worden aangemoedigd en onderzocht.

Begeleider op donderdag: **André Kruysen**

Werkplaatsassistent op woensdag en donderdag: **Niek de Heer**

WERKPLAATS TEKENEN/SCHILDEREN

De bovenste etage met prachtig daglicht en schitterend uitzicht over de stad is gereserveerd voor schilderen, tekenen en andere vormen van tweedimensionaal werken; door verrijdbare wanden ontstaan er modulaire werkruimten. Naast de mobiele werkstations beschikken deelnemers over (tijdelijke) opbergruimten voor materialen en (tijdelijke) opslag voor eigen werk.

Twee dagen per week - op woensdag en donderdag - bieden begeleiders deelnemers kennis en advies op het gebied van artistiek inzicht, kunsttheorie en technische schilderkunstige middelen. Verder kan iedere deelnemer binnen het aangeboden weekprogramma een op zijn ontwikkeling toegesneden eigen werktraject uitstippelen met Workshops en Kick-Off's.

Begeleider op woensdag: **Mark van Overeem**

Begeleider op donderdag: **Elsa Hartjesveld**

STUDIO'S AUDIO-VISUEEL & BEELDEND PLATFORM

De studio's Audio-Visueel & Beeldend Platform omvatten productieruimten voor audiovisueel ruimtelijk werk. Beeldend Platform is een samenwerkingsverband tussen de Vrije Academie en World Wide Visual Factory (WWVF) en maakt deel uit van de overkoepelende werkplaats Audio-Visueel. Kunstenaars kunnen de studio's gebruiken om concepten te ontwikkelen en om proefopstellingen van installaties en performances te maken. In de studio's kunnen kunstenaars experimenteren en onderzoek doen naar de samenhang van beelden en geluidsbronnen. Hoe verhoudt het ene beeld zich tot het andere? Hoe werkt het geluid in de ruimte? Voor welk beeldformaat en welke beelddrager wordt gekozen?

De Vrije Academie biedt kunstenaars via Beeldend Platform een ruimte waar gewerkt kan worden aan een optimale ruimtelijke op-

stelling. De studio's bieden de mogelijkheid om nieuw werk te maken en met opstellingen te experimenteren. Tijdens het werkproces worden conservatoren, tentoonstellingsmakers, film-, video- en geluidsdeskundigen uitgenodigd om met de deelnemende kunstenaars van gedachten te wisselen en waar gewenst advies uit te brengen.

De studio's zijn ingericht met productie- en weergaveapparatuur waaronder Apple Mac Pro (Final Cut), digitale opnameapparatuur, blue key studio, priva lite panelen, videoprojectoren, monitoren, dvd-players, geluidsapparatuur, licht en een verscheidenheid aan projectieschermen.

De werkplaats Audio-Visueel & Beeldend Platform bevindt zich op de 1^e etage van de Vrije Academie en omvat 2 studio's. In studio 1 staat de labversie van een 360 graden videopanorama, voorzien van 25 meter beeldomtrek en 10 gesynchroniseerde videoprojectoren. In deze studio worden werken voor 360 graden projectie ontwikkeld. Studio 2 wordt gebruikt voor wisselende opstellingen, blue key opnamen, montage en onderzoek naar de samenhang stilstaand en bewegend beeld.

Coördinator & Begeleider: Tom van Vliet

Gebruik van de studio's

Kunstenaars kunnen een voorstel indienen om doorlopend of projectmatig van de studio's gebruik te maken. Mail voor het maken van een afspraak naar het secretariaat: info@vrijeacademie.org

Artists-in-Residence

Als onderdeel van het Vrije Academie Artist-in-Residence programma worden kunstenaars uitgenodigd om in de studio's te komen werken. Zie voor meer informatie over de uitgenodigde kunstenaars dit najaar en het totale programma Artists-in-Residence van de Vrije Academie, **pagina 35**.

maandag theorie

KUNSTBESCHOUWING: VORM EN INHOUD

met Michael van Hoogenhuyze

Lessen over de theorie van de kunst

'Vorm en inhoud' gaat in op de historische achtergrond van twee schijnbaar verouderde kunstbegrippen. Lange tijd waren 'vorm en inhoud' essentiële begrippen om kunst te analyseren. Inmiddels lijken het achterhaalde termen te zijn. Deze reeks gaat over de vraag waarom dit begrippenpaar niet meer zo in de belangstelling staat, en welke ontwikkelingen daaraan vooraf gingen.

De volgende onderwerpen komen onder meer aan de orde: **Kunst en waarheid. De betekenis van de retorica voor de kunst. Kan retorica nog steeds bruikbare modellen leveren? De veranderende thematiek van de kunstenaar, op zoek naar een actuele mythologie. De kunstenaar zelf als model voor een mythologische figuur. Over het interpreteren van kunstwerken en de gevaren daarvan. Het ontstaansproces in de kunst als metamorfose.**

De reeks bestaat uit 14 lessen die worden gegeven op de maandagochtend.

MICHAEL VAN HOOGENHUYZE (1946) is kunsthistoricus. Hij heeft les gegeven aan de Hogeschool voor de Kunsten in Utrecht, de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten en het Koninklijk Conservatorium in Den Haag. In de periode van 2003 tot 2007 deed hij onderzoek als Lector van de KABK naar denkprocessen in de

kunst en naar de geschiedenis van het kunstonderwijs en de Koninklijke Academie in het bijzonder. In het kader daarvan verschenen in 2007 *Het Muzisch Denken* en een publicatie over de recente geschiedenis van de Koninklijke Academie Den Haag. Hij is een van de oprichters van Het Kunstgeografisch Genootschap, een stichting die de relatie tussen kunst en locatie onderzoekt, projecten op dat gebied ondersteunt en de discipline ontwikkelt van de Kunstgeografie (de relatie tussen muziek en beeldende kunst, relatie tussen kunst en wetenschap en de geschiedenis van het kunstonderwijs). Aan diverse kunstprojecten heeft Van Hoogenhuyze een bijdrage geleverd: onder meer theoretische ondersteuning bij theaterproducties van ZTHollandia en De Veenfabriek, tentoonstellingen en publicaties met Jan van der Pol, Frans Lampe en Michel Snoep.

Maandag van 10.00 tot 12.30 uur

13 september – 13 december 2010

Kosten: € 250,00 / deelnemers VA gratis

WERKBESCHOUWEN

met Hans van Lunteren

Individuele begeleiding beeldende ontwikkeling 3D en 2D

Maandelijks op de maandagmiddag

De individuele begeleiding bestaat uit een aantal werkbesprekingen op de maandagmiddag van ongeveer een half uur per deelnemer.

Tijdens de gesprekken wordt aandacht besteed aan:

Conceptontwikkeling en experiment

Technische vaardigheden en materiaalkennis

Beeldende kwaliteit in relatie tot de inhoud

Werkproces en studievaardigheden

Meestal leiden deze gesprekken tot een voorstel voor een studieopdracht, een gericht beeldend onderzoek om tot 'verbreding' en/of 'verdieping' van het beeldend vermogen te komen.

Wil je meer weten over de begeleiding, vraag dan vrijblijvend een kennismakingsgesprek aan.

Begeleider: **Hans van Lunteren**

Maandag van 14.00 tot 18.00 uur

13 september, 11 oktober, 15 november, 13 december 2010

Maximaal aantal deelnemers: 8

Kosten : € 150,00 / deelnemers VA € 75,00

Beeldkwaliteit en beeldende ontwikkeling

Plenaire werkbeschoouwingen voor gevorderde en/of zelfstandig werkende beeldend kunstenaars.

N.B.: Niet op maandag, maar op 2 zaterdagen per half jaar.

Deze werkbeschoouwingen zijn groepsgesprekken over de inhoud en de kwaliteit van het beeldende werk van de deelnemers. Het werkproces en de presentatie van het gemaakte werk zijn onderwerpen die eveneens ter sprake zullen komen.

Vraag als deelnemer vrijblijvend een kennismakingsgesprek aan.

Begeleider: **Hans van Lunteren**

Maximaal aantal deelnemers: 8

Groep 1 zaterdag 25 september 2010 aanvang 12 uur (vol)

Groep 2 zaterdag 11 september 2010 aanvang 12 uur

De datum van de tweede werkbeschoouwing wordt op de eerste bijeenkomst in overleg met de groep vastgesteld.

Kosten: € 50,00 / deelnemers VA € 25,00

HANS VAN LUNTEREN (1945) Studeerde van 1963 tot 1968 aan de Koninklijke Academie voor Kunst en Vormgeving te 's-Hertogenbosch. Hoewel hij ook vrij werk vervaardigt, heeft hij zich in de loop der jaren, steeds intensiever toegelegd op de toepassing van kunst in de openbare ruimte. Vaak spelen zijn monumentale werken zich af op de grens van sculptuur, architectuur en natuur. Het contemplatieve werk getuigt van een zorgvuldige aandacht voor materiaal, schaal en juiste proportionering. Hans van Lunteren voerde opdrachten uit voor gemeenten, instellingen en voor het Atelier van de Rijksbouwmeester. Hij is als docent verbonden aan ArtEZ Academie voor Beeldende Kunsten Zwolle.

dinsdag

Vrij academisch:
praktijk & techniek

Ochtendprogramma

MODELSTUDIE

met Pien Hazenberg

De modelstudie-workshop gaat over 'leren zien'. Handvatten worden aangereikt om doelmatig kijken te bevorderen en het model correct in tekening te brengen. De symbiose tussen oog en hand, tussen waarneming en beeldvertaling wordt nadrukkelijk gestimuleerd. De begeleider speelt in op het niveau van iedere workshopdeelnemer en geeft individueel advies over techniek, materiaal en inhoud. Omdat 'oefenen baart kunst' hier letterlijk genomen wordt, wisselen korte standen elkaar snel af (max. 30 min.) en wordt voornamelijk 'vluchtig' materiaal gebruikt zoals houtskool, Siberisch en andere soorten krijt, conté en (gewassen) inkt. Het persoonlijk handschrift wordt gepreserveerd en aangemoedigd. Iedere vorm van maniërisme wordt zorgvuldig vermeden.

De lessen zijn niet uitsluitend gericht op technische vaardigheid, maar ook in belangrijke mate op beeldoverdracht (hoe bereik ik optimale expressie, ontroering, herkenning etc.).

In overleg met de begeleider kan gezocht worden naar complementaire disciplines op de Vrije Academie om tot een effectieve pakketkeuze te komen.

14 bijeenkomsten op dinsdag van 9.30 tot 12.30uur

14 september – 14 december 2010

Kosten: €250 / deelnemers VA € 125

PIEN HAZENBERG (1942) Studeerde van 1960 tot 1967 aan de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten in Den Haag. Was docent op de Academy of Fine Arts in Vancouver en op de Academie voor Beeldende Kunsten in Arnhem. Haar werk is een reflectie van de hypes en hysterie die de samenleving van vandaag vertoont. Een vaak beklemmende registratie van fenomenen en feitelijkheden in doorgaans ongeriefelijke beeldtaal, waarbij geen middelen geschuwd worden. Per werkstuk wordt een formule gekozen die de expressie van het betreffende onderwerp optimaal bevordert. Desalniettemin draagt het hele oeuvre een herkenbaar signatuur. Als constante speelt de onderstroom van toewijding voor het metier, en pure lol in het ambacht. In 2010 won Pien Hazenberg de VPRO-gids Cover1-ontwerpwedstrijd.

RUIMTELIJK ONDERZOEK met Petra van der Schoot

Het is nog maar een eeuw geleden dat de beeldende kunst zich eenvoudig liet onderscheiden in schilderkunst en beeldhouwkunst. Sinds die tijd heeft er een explosie van middelen en kruisbestuivingen plaatsgevonden en zijn de grenzen tussen de disciplines aan

het vervagen. Het begrip 'kunstwerk' heeft eindeloze aanpassingen ondergaan en vooral de ruimtelijke toepassing is gelaagd en divers geworden.

Binnen de workshop *ruimtelijk* gaan we deze gelaagdheid en explosie van middelen en kruisbestuivingen onderzoeken door *het menselijk lichaam* als uitgangspunt te nemen. We gaan onderzoeken welke rol het menselijk lichaam speelt bij het creëren en ervaren van ruimtelijke situaties in beelden, foto's, installaties, met gebruikmaking van visuele middelen en/of tekst, geluid, beweging enz. We gaan voorbeelden zoeken en bestuderen en met ruimtelijke experimenten onderzoeken wat ons individueel het meeste aanspreekt. Vandaar uit gaan we kijken met welke disciplines, middelen of materialen we individueel aan de slag zouden willen gaan met als streven binnen dit kader een eigen taal en vorm te ontwikkelen. Gedurende de hele werkperiode bespreken we de relatie tussen onze individuele projecten en werken naar een gezamenlijke presentatie, waarmee de workshopperiode wordt afgesloten.

14 bijeenkomsten op dinsdag van 9.30 tot 12.30 uur

14 september – 14 december 2010

Kosten: € 250 / deelnemers VA € 125

PETRA VAN DER SCHOOT (1964) studeerde sculptuur aan de Academie voor Beeldende Kunsten St. Joost, Breda en violoncello aan de Conservatoria van Tilburg en Den Haag. Aan het Haagse Conservatorium studeerde zij tevens analyse moderne muziek in relatie tot verschillende kunst disciplines bij componist, theoreticus, theatermaker Dick Raaijmakers. Vanuit de behoefte haar twee specialismen inhoudelijk met elkaar in verband te brengen startte ze een zeer breed praktijkonderzoek naar de relatie tussen beeld, taal en geluid/muziek.

Ze ging samenwerken met choreografen, theatermakers en componisten. Ze schreef, regisseerde werken voor theater en tekende

zogenaamde grafische verbeeldingspartituren' waarin ze haar ideeën over deze relatie verder uitwerkte. Dit brede onderzoek heeft uiteindelijk de basis gelegd voor een beeldend kunstenaarschap dat zich zowel in tentoonstellingen als in performance en theater manifesteert. Sinds 2001 werkt ze naast haar individuele praktijk regelmatig samen met de componist Piet-Jan van Rossum. Hij componeerde *Tentoonstellingsmuziek* bij haar installatie: *...en toen zag ik de zeebodem in de wolken weerspiegeld* (2003). Ze realiseerden samen twee livemuziek/film projecten en onlangs de muziektheatervoorstelling *Aantekeningen van een Zoogdier* (2008). Momenteel werkt ze aan een installatie van foto's en gaassculpturen en aan een volgende muziektheaterproductie *Achterna gedragen*, die in 2011 in première zal gaan. Zie ook: www.petravanderschoot.nl

Middagprogramma

STILLEVEN: DE WEG NAAR ABSTRACTIE

met Henk Hubenet
(Themaworkshop)

Het Fauvisme, Futurisme, Kubisme, Suprematisme, de Stijl en het Constructivisme vormen een uitzonderlijke uitbarsting van kunstzinnige activiteiten en stromingen in de periode voorafgaand aan de Eerste Wereldoorlog.

Met Cézanne wordt het begin van de moderne kunst en het construeren in de schilderkunst gemarkeerd. Hij maakt zich los van het Impressionisme en bereidt de weg voor wat later met Picasso en Braque het Kubisme zou gaan heten.

Drie invloedrijke geschriften, Kandinsky's fundamentele werk *Über das Geistige in der Kunst*, Malevich's boek *Die Gegenstandlose Welt* en later Mondriaans *Neo-Plasticisme*, brengen die ontwikkeling weer verder tot de constructivisten er een derde dimensie en een architecturale waarde aan toevoegen.

Alhoewel de figuratieve kunst tegenwoordig alom aanwezig is,

heeft de abstracte kunst geenszins haar legitimiteit verloren en zijn haar intrinsieke waarden nog altijd rechtsgeldig. Tegenover het veelal verhalende, literaire karakter van de figuratieve benadering staat de abstractie, die bijvoorbeeld verwantschap heeft met de uitgangspunten van muziek.

In deze workshop nemen we als aanleiding het traject dat de kunst in het begin van de 20e eeuw heeft gevolgd. Het stilleven vormt hierbij het uitgangspunt. Vanuit diverse standpunten maken we een reeks tekeningen, die vervolgens tot één beeld geconstrueerd worden. Op deze wijze ontstaat een beeld dat zich aan het realisme onttrekt. Dit zal uitgewerkt worden in een schilderij. De verschillende stadia naar abstractie worden zo inzichtelijk gemaakt. Voor iedereen die beeldend bezig is, zal het een uitdaging zijn beide zienswijzen, realisme en abstractie, te verkennen en te onderzoeken hoe die verschillende beeldende processen elkaar kunnen beïnvloeden. En daarmee te ontdekken wat de actuele betekenis van de weg naar abstractie kan zijn.

4 bijeenkomsten op dinsdag van 13.30 tot 16.30 uur

14, 21, 28 september, 5 oktober 2010

Kosten: € 75 / deelnemers VA: eerste themaworkshop (naar keuze) gratis, de volgende voor de helft van de prijs.

HENK HUBENET (1946) Studeerde in 1968 af aan de afdeling schilderen en tekenen van de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten in Den Haag. Na aanvankelijk als grafisch ontwerper bij NPO en uitgeverij Van Goor in Den Haag gewerkt te hebben, wijdt hij zich volledig aan de schilderkunst. Zijn monumentale, abstract-geometrische doeken - opgebouwd uit heldere contrasterende kleurvlakken - hebben door compositorische verschuivingen en versnijdingen een dynamische werking. Sinds 1990 is hij als medeoprichter en voorzitter betrokken bij Stichting Ruimtevaart, die in Den Haag een ateliercomplex beheert.

Gemak tentoonstelling 'MIJN Publieke Ruimte' voorjaar 2010; werk van: Marike Schuurman

Gemak tentoonstelling 'MIJN Publieke Ruimte' voorjaar 2010, werk van: Marieke Schuurman

Zeefdrukken is een veelzijdige reproduceerbare druktechniek die zich goed laat combineren met andere grafische technieken waaronder ook inkjetprint- en laserprinttechnieken. In deze workshop worden verschillende methoden van sjabloon- of vlakdruktechniek behandeld. Onderzoek vormt een wezenlijk onderdeel van de workshop.

Belangrijk om te weten is dat in de zeefdrukwerkplaats alleen met water gedragen inkten c.q. hulpmiddelen wordt gewerkt. De acryl-inkten bevatten geen oplosmiddelen. In de workshops worden de volgende onderwerpen behandeld:

Uitleg basisprincipe zeefdrukken Overbrengen van een sjabloon of drukvorm op een zeefraam met behulp van lichtgevoelig materiaal (fotomanuele methode) en gebruik van een drukvorm zonder lichtgevoelig materiaal (manuele methode).

Materiaalkennis zoals keuze van papier, transparante beeldragers, textiele beeldragers, ongebruikelijke beeldragers, gebruik van inkten en additieven.

Drukken met een rakel voor de inktoverdracht en het maken van een beperkte editie.

Aandacht voor artistiek-inhoudelijke uitdrukkingmogelijkheden

Gebruik van kennisoverdracht voor verdere professionele ontwikkeling.

4 bijeenkomsten op dinsdag van 13.30 tot 16.30 uur

19 & 26 oktober, 2 & 9 november 2010

Kosten: € 75 / deelnemers VA: eerste themaworkshop (naar keuze) gratis, de volgende voor de helft van de prijs.

JOHN DE RIJKE (1943) volgde de opleiding Grafische/Typografische Vormgeving aan de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten in Den Haag (1961-1965) en aan de Rietveld Academie (1965-

1967) te Amsterdam. In 1973 was hij medeoprichter van de Grafische Werkplaats te Den Haag waarover hij nu de leiding voert. Hij maakte lange tijd abstract-geometrische schilderijen en grafiek. Zijn werk is geëxposeerd in o.a. het Haags Gemeentemuseum, De Zonnehof en Het Mondriaanhuis te Amersfoort, het Wilhelm Hack Museum in Ludwigshafen, het Museum voor Moderne Kunst/Verbondsgalerie Kiev, Oekraïne, Prix CAEC België. De laatste jaren legt hij zich toe op het vervaardigen van hybride drukvormen waarin o.a. fotografische beelden zijn verwerkt.

FOTOGRAFIE met Klaus Baumgärtner (Themaworkshop)

Klaus Baumgärtner geeft geen recepten, kent geen trucjes en gebruikt geen handboek. Hij is het meest geïnteresseerd in de persoonlijkheid van de deelnemer aan de workshop. Die vormt de basis voor de foto's. Baumgärtner is ervan overtuigd dat de beste foto's niet door fotografen, maar door kunstenaars worden gemaakt. Het concept 'kunst' is onderhevig aan constante verandering en herformulering. Kunst heeft niets met kunnen te maken en ook weinig met kunstzinnigheid.

Enkele uitspraken die Klaus Baumgärtner aan het denken zetten: 'Wie een kiekje heeft vervaardigd, heeft zich niet alleen bediend van een beproefd en in wezen gecompliceerd natuurwetenschappelijk procedé, maar hij heeft ook op eigen gelegenheid actief deelgenomen aan die sector onzer cultuurproductie, die men beeldvorming zou kunnen noemen.' (kunsthistoricus Henri van de Waal)

'De werkelijkheid van gefotografeerde dingen berust op het licht dat op hen weerkaatste en via de foto nu ons treft. Men kan dit vergelijken met een ster, die wij nu nog in de nacht aan de hemel zien flonkeren, hoewel zij in feite al in het verre verleden is uitgedoofd. Zo zien wij in een foto een lichtspoor of beeld van wat er werkelijk was, maar even stellig niet meer is.'

‘Bij nader inzien maakt elke foto iets zichtbaar, dat uit een volle levende werkelijkheid is gehaald en nu is afgesloten. Immers, elke foto registreert een moment door dit onbeweeglijk te maken. Wat zich voor de camera bevond en via de foto tot ons komt, is gestold. Het is een emanatie, die zich niet verder kan ontwikkelen. Alleen al in die zin is daarin iets van de tijdelijkheid van al het bestaande, en dus ook iets van de dood, direct aanwezig.’ (kunsthistoricus Hans Locher)

4 bijeenkomsten op dinsdag van 13.30 tot 16.30 uur

23 & 30 november en 7 & 14 december 2010

Kosten: € 75 / deelnemers VA: eerste themaworkshop (naar keuze) gratis, de volgende voor de helft van de prijs.

KLAUS BAUMGÄRTNER (1948) studeerde aan de Kunstgewerbeschule in Basel, Zwitserland, waar hij zich specialiseerde in schilderen, grafisch ontwerp en animatiefilm. Na zijn opleiding maakte hij diverse 16mm films samen met de Zwitserse filmmaker Werner von Mutzenbercher. Later ging Baumgärtner natuurlijke materialen gebruiken die hij met een minimale aanpassing van de oorspronkelijke vorm transformeerde tot kleine kunstobjecten en sculpturen. Tegenwoordig werkt hij ook met fotografie. Alledaagse dingen krijgen in Baumgärtners foto's een nieuwe betekenis en zetten aan om verder te denken, te fantaseren en te dromen.

Het werk van Klaus Baumgärtner is vertegenwoordigd in galerieën en musea in Zwitserland, Duitsland, België en Nederland. Zijn boekconcepten en -ontwerpen voor o.a. Louise Bourgeois, James Turrell, Alex Katz, Eric Fischl, Herzog & De Meuron en Enzo Cucchi werden bekroond met prijzen voor ‘Best Dutch Book Design’ en werden tentoongesteld in het MOMA in New York. Baumgärtner is docent aan de KABK te Den Haag.

woensdag &

ALGEMENE BEGELEIDING & KICK-OFF'S

Algemene begeleiding op woensdag

(10.00 – 12.30 uur & 13.30 – 16.00 uur):

Begeleiders: **Mark van Overeem** (tekenen / schilderen),
Rob Steenhorst (nieuwe media), **Ingrid Mol** (ruimtelijk / keramiek)

Algemene begeleiding op donderdag

(10.00 – 12.30 uur & 13.30 – 16.00 uur):

Begeleiders: **Elsa Hartjesveld** (tekenen / schilderen),
André Kruysen (ruimtelijk), **Marijke Verhoef** (grafiek)

ELSA HARTJESVELD (1965) volgde van 1987 tot 1992 haar opleiding aan de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten in Den Haag. Zij ontving in 1994 de Koninklijke Subsidie voor Vrije Schilderkunst en de Buning Brongers Prijs. Aan haar schilderijen en ruimtelijk werk liggen persoonlijke ervaringen en herinneringen ten grondslag. Regelmatig terugkerende thema's zijn verlatenheid, kwetsbaarheid en verlies. Vanaf 2004 concentreert zij zich op het portret. Het eerste portret uit een nog immer aangroeiende reeks is een schilderij van haar moeder ten voeten uit, dat zich inmiddels in de collectie van ING Bank bevindt.

ANDRÉ KRUYSEN (1967) begon zijn opleiding tot beeldend kunstenaar op de Vrije Academie te Den Haag in 1986. Van 1987 tot 1993 studeerde hij aan de KABK en in de jaren 1996/1997 aan de Rijksacademie te Amsterdam. Kruysen was als gastdocent verbonden aan het Instituto Buena Bista te Curacao, DAI, Enschede alsmede de AKI

donderdag

te Enschede. Hij werkte met diverse architectenbureaus en heeft samen met MIII Architecten diverse projecten gerealiseerd. Sinds 1992 exposeert hij in binnen- en buitenland waaronder bij: *Vent du Nord*, Institut Néerlandais, Parijs (1992); *Shall I compare thee....*, W139, Amsterdam (1996); *Not I*, NICC, Antwerpen (2001); *Over Vedra*, Stroom, Den Haag (2003); *The projection project*, MuHKA, Antwerpen (2007); *Close enough*, Gallery LeGuern, Warschau (2009). Hij maakt werken voor de openbare ruimte; in Den Haag bijvoorbeeld 'Rondanini' voor het sokkelproject van Stroom/Peter Struycken.

In het werk van Kruijsen krijgt doorgaans de sculptuur gestalte door de manier waarop hij het daglicht in de architectonische ruimte wil manipuleren. Constructie en destructie wisselen elkaar af in het 'vormwordingsproces'. De verstillende werking van de daglichtreflecties staan in schril contrast met de versturende ingrepen in de ruimte. Zo ontstaat een beeldtaal die verwant is aan de complexiteit van onze dagelijkse realiteit. Meer info: www.andrekruijsen.nl

INGRID MOL (1970) woont en werkt in Den Haag. Zij studeerde aan de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten in Den Haag. In haar werk creëert Ingrid Mol personages die gestalte krijgen door de relatie tot hun omgeving. Zij maakt personages die een- of driedimensionaal kunnen zijn maar die altijd een verhaal vertellen waarin realiteit en fictie met elkaar verweven worden. Het zijn vaak toegankelijke beelden of herkenbare situaties die je toch telkens weer op het verkeerde been zetten of in een nieuwe realiteit plaatsen.

Op Java ontstond het project *De Grote Onbekende* (2007); een verhaal over een kunstenares die naar Indonesië werd gestuurd om de mogelijke vernieuwing van beelden in de publieke ruimte van Java

te onderzoeken. Andere projecten van Ingrid Mol zijn *De Vogelclub* ('kunst aan huis'-project in Ypenburg, 2007), de installatie *Wachtend op Snijders komst*' ('De TRAGIEK', Kunstfort bij Vijfhuizen, 2007) en het beeld *Een familiefoto* (Woerden 2002). Meer info: www.ingridmol.com

MARK VAN OVEREEM (1970) doorliep tussen 1991 en 1995 de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten in Den Haag. Mark van Overeem scheidt wonderbaarlijke visuele illusies. Zijn werk lijkt abstract, maar is dat werkelijk zo? Zien we een schilderij of een object dat ruimte inneemt? Waarom lijkt ieder werk meer monumentaal dan zijn bescheiden afmeting doet suggereren? Eind 1995 kreeg hij de Zuid-Hollandse Beeldende Kunstprijs voor Academie-verlaters toegekend. Hij exposeerde in Seasons Galleries te Den Haag en Galerie Wit te Wageningen. Zijn werk is opgenomen in meerdere bedrijfscollecties waaronder ABP, Houthoff Buruma en Akzo Nobel Art Foundation. Zijn werk is gepresenteerd op Art Amsterdam (2001) (2008), Art Rotterdam (2002) en Liste Köln (2007). Meer info: www.markvanovereem.nl

ROB STEENHORST (1952) volgde de opleiding Grafische Vormgeving (typografie en illustratie) aan de Gerrit Rietveld Academie in Amsterdam maar is als beeldend kunstenaar autodidact. Het hoofdmotief in zijn werk wordt gevormd door figuren in 'scènes' die een klein 'verhaaltje' met grote reikwijdte vertellen. Deze 'scènes' worden geregisseerd met 3D en 2D digitale technieken. De schilderkunstige uitvoering van de scènes is inmiddels vervangen door P(pigment) inkjet prints op groot formaat. Meer info: www.robsteenhorst.nl

MARIJKE VERHOEF (1946) studeerde aan de Academie voor Industriële Vormgeving te Eindhoven en aan de Vrije Academie in Den Haag. Als beeldend kunstenaar is zij werkzaam in diverse disciplines: schilderen, tekenen, grafiek en werk in opdracht. Haar werk is

opgenomen in verschillende collecties in binnen- en buitenland. In 1992 werd haar werk bekroond met de Jacob Hartogprijs. De laatste jaren maakt ze naast monumentale grafiek ook werk waarin fotografie geïntegreerd is. Meer info: www.marijkeverhoef.nl

KICK-OFF PROGRAMMA op woensdag en donderdag

In het Kick-Off programma wordt een kunstenaar uitgenodigd voor het geven van een speciale experimentele workshop. Op basis van de eigen kunstenaarspraktijk vindt er uitwisseling plaats tussen de gastkunstenaar en de deelnemer. Hierbij krijgt de gastkunstenaar de vrije hand in de invulling van het 2-daags programma. De Kick-Off is bedoeld als een sterke impuls tot experiment, het vinden van een onverwacht perspectief met betrekking tot het eigen beeldend werk van deelnemers.

De Kick-Off is ook toegankelijk voor niet-deelnemers. Het programma biedt zo een uitgelezen mogelijkheid voor uitwisseling en/of introductie voor externe kunstenaars of studenten.

De genodigde KICK-OFF kunstenaars tot eind 2010 zijn:
Thijs Fokkens, Stefan Hoffmann, Ton van Kints, Vittorio Roerade en Frank Sciarone

Kosten: € 60,00 per Kick-Off / deelnemers krijgen 2 Kick-Off's naar keuze gratis, de volgende voor de helft van de prijs.

KICK-OFF THIJS FOKKENS

Donderdagen 7, 14 oktober 2010

Begeleid door Marijke Verhoef

THIJS FOKKENS (1981) werkt altijd vanuit de vraag die zich aandient, zich opdringt en hem bezighoudt, bijvoorbeeld de vraag of alle ontwikkelingen wel vormen van vooruitgang zijn. Sommige ont-

wikkelingen accelereren zo snel dat je die nauwelijks bij kunt houden. Dan doemt de vraag op: leiden wij dat ontwikkelingsproces of leidt dat proces ons? Fragmentatie, flexibiliteit, mobiliteit, connectiviteit en het altijd, overal en voor iedereen bereikbaar zijn, maakt ons rusteloos, onzeker en weifelachtig. Alleen de virtuele touwtjes heb je nog in handen. Bij Fokkens resulteert dit alles in tekeningen en grafiek die hij gebruikt voor surrealistische bouwsels. Ze lijken simpel, maar verstoren de waarneming dusdanig, dat het denken zelf bedenktijd krijgt. Meer info: www.thijsfokkens.com

KICK-OFF STEFAN HOFFMANN

Donderdagen 11, 18 november 2010

Begeleid door Marijke Verhoef

STEFAN HOFFMANN (1961) realiseert tijdelijke of permanente "in situ" zeefdrukprojecten in zeer uiteenlopende situaties: direct op de ramen en muren van bedrijven, instellingen, projectruimtes en musea of in de openbare ruimte op reclameborden. De projecten worden begeleid door series op papier. Hoffmann gebruikt een groot aantal zeven met een grote verscheidenheid aan afbeeldingen: bekende oriënteringstekens, pictogrammen, afbeeldingen uit oude emblemataboeken etc. Hij gaat in op de specifieke kenmerken van de omgeving waarin hij een project uitvoert door lokale pictogrammen en ander beeldmateriaal te verwerken. Het nieuwe beeldmateriaal vormt een aanvulling op de bestaande zeven en gaat deel uitmaken van Hoffmanns visuele alfabet. Meer info: www.stefanhoffmann.nl

KICK-OFF TON VAN KINTS

Woensdagen 22 september & 13 oktober 2010

Begeleid door Mark van Overeem

'Het aspect van het schenden is onlosmakelijk verbonden met de

werkwijze van Ton van Kints, het is een noodzakelijk onderdeel om tot creatie, tot schepping te komen. De kunstwerken hebben een abstract uiterlijk, maar de ontstaansgedachte ligt in de alledaagse werkelijkheid van de kunstenaar. Hij zoekt met abstracte vormen naar de perfecte balans tussen luciditeit en formele uitgangspunten. Een oorspronkelijk idee, gebeurtenis of anekdote, krijgt een stoffelijke vorm, maar ontstijgt tegelijkertijd dat verhalende element. Het werk snijdt problemen aan die ten grondslag liggen aan veel van het gedachtegoed waaruit de moderne kunst is opgebouwd. Het is daarin zowel associatief en analytisch en, in het spel van betekenissen die heen en weer kaatsen tussen verbergen en onthullen met een minimaal gebruik van beeldmiddelen, lyrisch op een wat weerbarstige manier.' (citaat: Philip Peters)

TON VAN KINTS (1955) werkt sinds 1982 als beeldend kunstenaar. Hij volgde de opleiding MO-tekenen aan de KABK en studeerde een jaar aan Pratt Graphic Center in New York. Galerie Ramakers in Den Haag, Galerie van den Berge in Goes en Galerie Clement in Amsterdam vertegenwoordigen zijn werk in binnen- en buitenland. Sinds 1991 is Van Kints als docent beeldontwikkeling en presentatie verbonden aan de KABK op de afdelingen Beeldende Kunst en Fotografie. Meer info via de galleries die hem vertegenwoordigen.

KICK-OFF VITTORIO ROERADE

Donderdagen 23 september & 21 oktober 2010

Begeleid door Elsa Hartjesveld

VITTORIO ROERADE (1962) beschouwt zijn totale werk als een voortdurend onderzoek naar verbeelding waarin kunst en wetenschap onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Omdat hij zich graag bezighoudt met verschillende ontwikkelingslijnen, werkt Roerade in deelseries die vervolgens weer met elkaar verweven worden. Zijn meest recente werk uit de series '*veldwerken*' en '*groeiwerken*'

(*verwondering over het vreemde*)' is gebaseerd op wetenschappelijke theorieën, te weten *Deep Simplicity* van John Gribbin en *Web of Life* van Fritjof Capra.

Verbondenheid speelde altijd al een belangrijke rol in het werk van Roerade. Vanuit het wetenschappelijke idee dat alles in het universum is opgebouwd uit sterrenstof ontstonden bijzondere portretten waarin menselijke en dierlijke elementen in elkaar overvloeien. In recentere werk gebruikt hij beeldmotieven van bloemen, (echte) zaaadjes en dieren als uitingsvormen van diversiteit van het onderling verbonden leven.

Naast wetenschappelijke elementen is ook het sprookjesachtige altijd aanwezig in Roerades werk. Zijn nieuwe schilderijen nodigen je uit om op reis te gaan in een oneindig universum, een bos met wonderlijke paddenstoelen, vlinders en bloemen.

Onlangs is Roerade begonnen met driedimensionaal werk, een reeks bronzen beelden (*forces of nature, it's only human*) waarin de menselijke figuur centraal staat, maar dieren nog steeds een grote rol spelen. Meer info: www.vittorioeroerade.com

KICK-OFF FRANK SCIARONE

Woensdagen 10 & 24 november 2010

Begeleid door André Kruysen

FRANK SCIARONE (1951), geboren in Den Haag, was rond 1972/5 verbonden aan de Vrije Academie, *Psychopolis*, Den Haag. Daarna volgde hij zijn opleiding in Enschede, bij de AKI, Academie voor Beeldende Kunst en Vormgeving, 1975/78. Sinds 1983 woont Sciarone in Groningen en heeft nu zijn atelier in Assen, op industrieterrein Peelerveld onder de bedrijfsnaam *M U S*. Sciarone heeft zich altijd beziggehouden met sculptuur, tekeningen en kunst in relatie tot de ons omringende wereld. Hij exposeerde o.a. in het Stedelijk Museum Amsterdam, Groninger Museum, Rijksmuseum Twenthe in Enschede, Galerie Phoebus in Rotterdam en Kunstvereniging Die-

penheim. Recent was werk te zien bij K09, Groningen en DefKA, Assen. In o.a. Almelo, Amsterdam, Groningen zijn beelden gereali- seerd op architectonische schaal. Sinds 1990 is Sciarone coördinator en docent op de ArtEZ kunstacademie in Enschede.

vrijdag ^{reflectie}

STUDIUM GENERALE NAJAAR 2010

Laatste vrijdag van de maand, 14.00 – 17.00 uur

Het Studium Generale van de Vrije Academie organiseert onder meer lezingen, discussies, presentaties op het gebied van weten- schap, kunst en cultuur. In de programmering wordt een grote diver- siteit aan onderwerpen nagestreefd.

Het Studium Generale is in eerste instantie bedoeld voor gebrui- kers van de Vrije Academie, maar ook andere belangstellenden zijn van harte welkom.

Samenstelling en coördinatie: **Felix Villanueva**

Toegang: GRATIS

Voor meer informatie: zie speciale uitgave Studium Generale Programma en raadpleeg de website van de Vrije Academie: www.vrijeacademie.org

Vrijdag 24 september 14.00 – 17.00 uur

TUSSEN KUNST EN WETENSCHAP

Over de genetologie

De Belgische kunstenaar **Maarten Vanden Eynde** geeft een presentatie over de Genetologie (de leer der eerste dingen), een zelf uitgevonden wetenschap die zich richt op het onderzoek naar de toekomstige oorsprong der dingen. Aansluitend gaat hij in gesprek met **Petran Kockelkoren**, bijzonder hoogleraar Kunst en Technologie aan de Faculteit der Wijsbegeerte en Maatschappijwetenschappen van de Universiteit Twente en lector Kunst en Technologie aan ArtEZ, Hogeschool voor de Kunsten.

Vrijdag 29 Oktober 14.00 – 17.00 uur

CONTRE L' ORDRE

De subversieve verbeeldingskracht van **Guy Debord** en **Robert Jasper Grootveld**

De kunsthistoricus **Huub Mous** en de filosoof/socioloog **Eric Duivenvoorden** geven lezingen over respectievelijk **Guy Debord** (1931-1994) en **Robert Jasper Grootveld** (1932-2009), beiden grote inspiratoren van de culturele revolutiegeest in Parijs en Amsterdam tijdens de jaren zestig van de vorige eeuw. Tussen beide lezingen in zal de korte documentaire *It's a happening*, die de Engelse regisseur **Michael Apted** in 1966 over de provobeweging maakte, worden vertoond.

Vrijdag 26 november 14.00 – 17.00 uur

DE VERVELING

De filosoof **Awee Prins**, verbonden aan de faculteit Wijsbegeerte van de Erasmus Universiteit in Rotterdam, geeft een lezing over 'de verveling'. Hij schetst de literaire geschiedenis van de verveling en on-

derzoekt wetenschappelijke pogingen tot opheldering van dit fenomeen. Aansluitend zal de Belgische kunstenaar **Ruben Kindermans** een presentatie geven over zijn werk dat 'verveling' als uitgangspunt heeft, en dat afrekenet met de mythe van de geniale kunstenaar aan wiens brein hoogst authentieke vormen van ongebreidelde creativiteit ontspruiten.

December 2010

DE BUURT

Speciaal programma Studium Generale

In december zal, in de vorm van lezingen, presentaties en openbare gesprekken, een speciaal programma van Studium Generale worden gewijd aan verleden, heden en toekomst van de buurt waar de Vrije Academie is gevestigd. 'De Buurt' ligt achter de Nieuwe Kerk aan het Spui, tussen de Stille- en Amsterdamse Veerkade, de Gedempte Burgwal en de Gedempte Gracht, en wordt aan de zuidzijde begrensd door de Paviljoensgracht. Voor de Tweede Wereldoorlog woonden hier de meeste Joden in de stad. Sinds de jaren tachtig van de 20ste eeuw staat de buurt bekend als het Haagse Chinatown, de wijk met Chinese restaurants en winkels, waarvan de hoofdstraat, de Wagenstraat, aan beide uiteinden wordt gemarkeerd door twee authentieke Chinese drakenpoorten.

Er zullen lezingen worden gehouden door de historici **Annemarie Cottaar** (over het ontstaan van de Chinese gemeenschap in Chinatown) en **Steven van Schuppen** (over de gevolgen van evacuaties en migratiestromen voor de beleving van de publieke ruimte in Den Haag). De Zweeds/Duitse kunstenaar **Jarg Geismar** zal worden uitgenodigd om gedurende een aantal weken in de Vrije Academie een cartografisch project uit te voeren betrekking hebbend op de beleving van De Buurt. Geismar leeft en werkt in Tokio en Düsseldorf. Hij reist veel en verblijft in verschillende wereldsteden waar hij op uit-

nodiging projecten uitvoert die de versmelting van de private en de publieke ruimte als uitgangspunt hebben.

GESPREK VAN DE MAAND

Tweede vrijdag van de maand vanaf oktober 2010.

Op de huid van de actualiteit presenteert de Vrije Academie vanaf oktober 2010 iedere tweede vrijdag van de maand een Gesprek van de maand met een bijzondere gast over een uitzonderlijke tentoonstelling, een spraakmakend kunstproject of een prangende cultureel-politiek kwestie. De gast kan een kunstenaar, curator, beleidsmaker, publicist of politicus zijn. Meer informatie over de gast en het Gesprek van de maand wordt kort voor de desbetreffende datum bekend gemaakt via persbericht en de Nieuwsbrief van de Vrije Academie. Je kunt je aanmelden voor een (gratis) abonnement op onze de nieuwsbrief via: www.vrijeacademie.org/nieuwsbrief

Gesprek van de maand data:

vrijdag 8 oktober

vrijdag 12 november

vrijdag 10 december

extra

ARTISTS-IN-RESIDENCE

Een belangrijk onderdeel van de filosofie van de Vrije Academie is het bevorderen, onderzoeken en stimuleren van de interactieve, dynamische en inspirerende relaties tussen kunst en samenleving en het Artists-in-Residence programma sluit daar perfect op aan. De Vrije Academie nodigt kunstenaars uit binnen- en buitenland uit om binnen de academie aan een eigen project/onderzoek te werken. De inzet is de deelnemers de gelegenheid te geven om direct met de beroepspraktijk van aansprekende kunstenaars kennis te maken. De gastkunstenaar komt tot kennis- en informatieoverdracht door het contact met de deelnemer waarbij de praktijksituatie leidraad is. De Vrije Academie inspireert Artists-in-Residence en op hun beurt inspireren zij de deelnemers van de Vrije Academie.

Artists-in-Residence in de periode september t/m december 2010:

ROCHELLE COSTI september / oktober

De Braziliaanse kunstenaar Rochelle Costi (1961) studeerde aan de Pontificia Universidad Católica in Porto Alegre en woont en werkt in São Paulo. Rochelle Costi maakt zowel autonome foto's als installaties waarin dikwijls fotografische elementen voorkomen. Haar werk kenmerkt zich ondermeer door een subtiele vastlegging van alledaagse objecten en het hergroeperen van de objecten in formaat, tijd en ruimte. Rochelle Costi exposeerde in tal van vooraanstaande musea en tentoonstellingsruimten waaronder Centro Cultural São Paulo, Instituto Tomie Ohtake, Museum of Latin American Art te Long Beach, The Photographers Gallery te Londen en Galerie Aschenbach te Amsterdam. Werk van Rochelle maakt onderdeel uit

van o.a. de collecties van Museu de Arte Moderna do Rio de Janeiro, Museu de Arte Moderna de São Paulo, Inhotim te Brumadinho, Fundacion Arco te Madrid en Fond National d'Art Moderne te Marseille. Rochelle Costi wordt vertegenwoordigd door galerie Luciana Brito te São Paulo. Meer info: www.lucianabritogaleria.com.br

DANILLO BARATA oktober / november

De Braziliaanse kunstenaar Danilo Barata (1976) volgde een opleiding tekenen en schilderen aan de Federale Universiteit van Bahia. Direct na zijn studie specialiseerde hij zich in fotografie en video. Hij maakt zowel autonoom werk, waarin performance een sterke rol speelt, als werk in opdracht, dat meer lineair en documentair gericht is. Barata maakte de korte films *Capitália* en *Barbearia Ideal* (Ideal Barber Shop) en de videoclip *Garotas Boas Vão pro Céu, Garotas Más Vão pra Qualquer Lugar* (Good Girls Go to Heaven, Bad Girls Go Everywhere) van Rebecca Matta en de video-installatie *Soco na Imagem*, een subliem schaduwgevecht waarin stilstaand en bewegend beeld in elkaar overvloeien. *Soco na Imagem* ging in première op het 16e Videobrasil Festival te Sao Paulo. Recent maakte Danilo Barata, op verzoek van het Museum der Weltkulturen te Frankfurt, twee documentaires over hedendaagse Afrikaanse invloeden in de Braziliaanse cultuur. Tijdens zijn artist-in-residence periode op de Vrije Academie gaat Danilo in het 360 graden videopanorama werken aan zijn nieuwe project *Celestial Movement*, een esthetische ervaring van het menselijk lichaam geabstraheerd in elektronische pulsen. Meer info: www.danillobarata.com

ANDRÉ AMPARO november / december

André Amparo studeerde film en video aan de Universidade Federal de Minas Gerais te Belo Horizonte, Brazilië. Sinds 1992 maakte hij meerdere korte en lange documentaires en installaties die onder meer getoond werden in Centre Georges Pompidou (Paris, Frankrijk), Niigata Fine Arts Museum (Niigata, Japan), MOMA (NY, USA), Palais

werkplaats tekenen/schilderen

Artist-in-Residence project keramiek: werk van Gijs Assmann

de Tokyo (Paris, Frankrijk), WWVF (Amsterdam), Laboratorio Artes Alameda (Mexico City), Videobrasil (São Paulo, Brazilië), Bauhaus Universität Weimar (Duitsland), Museo Rufino Tamayo (Mexico City), Seoul International Film Festival (South Korea), Pacific Film Archive (UCSF, San Francisco, USA). In 1999 richtte André Amparo de performancegroep FAQ Feitoamãos op.

Tijdens zijn artist-in-residence-verblijf gaat André Amparo voor zijn nieuwe project *The Object* samenwerken met dansers en acteurs. Hij gaat miniprojectoren gebruiken die projecteren op kleine doorsichtschermen die geplaatst worden in een kijkdoos. Aldus creëert hij 2- en 3-dimensionale beelden die een onderlinge beeld- en verhaalstructuur hebben. Voor meer informatie over André Amparo en het bekijken van zijn video's zie: www.facebook.com/andreamparo en vimeo.com/amparo/channels

GEORGE SNOW november / december

De Britse, in Italië, woonachtige kunstenaar George Snow volgde zijn opleiding aan het Twickenham College of Technology en aan het Hornsey College of Art. Hij werkte als illustrator bij de *Underground Press* in London voor de tijdschriften *IT* en *Oz* en ontwierp platenhoezen voor Rick Wakeman, Silverhead, *The Groundhogs*, Joan Armatrading en Jimi Hendrix. Eind zeventiger jaren maakte hij *Documentary Collages* en *Blackboard Drawings* en begin jaren tachtig zijn eerste computergegenereerde videoproducties. Hij ontwikkelde software voor IO Research Pluto graphics computers en op basis van deze software produceerde hij *Shuttle Disaster* en *Muybridge Revisited*. Opmerkelijke producties waarin Snow televisiebeelden manipuleert, van nieuwe kleuren, ritmes en een fantastische soundtrack (*Shuttle Disaster*) voorziet; beelden van *Muybridge* manipuleert en scratcht op een geluidscompositie van Brendal Beal. *The Man of the Crowd* gebaseerd op een verhaal van Edgar Allen Poe, *The Assignment* en *Tall Story*, waarin een gebouw door bliksemlicht tot leven komt, zijn andere legendarische produc-

ties van George Snow. Op de Vrije Academie werkt George Snow verder aan een bijzondere 360 graden productie met de titel *APES* waarin Alberti, Piranesi, Escher en Snow elkaar ontmoeten. Voor meer informatie over George Snow: www.george-snow.com en volg APES via <http://vimeo.com/snowy>

DE VRIJE ZONDAG

De VRIJE Zondag is (vier keer per jaar) een gevarieerd middagprogramma met activiteiten ontwikkeld in de Vrije Academie (of aansluitend op het tentoonstellingsthema van Gemak), kunstenaarspresentaties, discussies, kunstfilosofische beschouwingen, en performances, maar vooral ook een zondag met ruimte voor verrassingen.

Om het programma zo actueel mogelijk te houden worden data en de invulling kort van tevoren via Nieuwsbrief en website van de Vrije Academie aangekondigd.

U kunt zich (uiteraard gratis) abonneren op de Nieuwsbrief: www.vrijeacademie.org/nieuwsbrief

PRESENTATIERUIMTE

De Vrije Academie wil haar deelnemers alle kansen en mogelijkheden bieden om zich maximaal te kunnen ontplooiën als beeldend kunstenaar. Daarom worden inspirerende kunstenaars gevraagd om voor het *Kick-Off* programma vanuit verschillende disciplines hun expertise te delen met de deelnemers. Ook worden kunstenaars uitgenodigd om voor langere tijd als Artist-in-Residence te werken in de Academie om hier een bijzonder eigen project te ontwikkelen en tegelijkertijd het werkproces inzichtelijk te maken voor de deelnemers in de vorm van een gastdocentschap, workshop, performance, lezing of presentatie.

De input en inspiratie die gastkunstenaars met zich meebrengen is essentieel voor een levendig discours over praktijk en theorie van het kunstenaarschap.

Naast het wordingsproces is ook aandacht voor het presenteren van het eigen werk van deelnemers onontbeerlijk want nadat een werk tot stand is gekomen in de relatieve veiligheid en rust van atelier of werkplaats wacht immers de buitenwereld het gemaakte en de maker te beoordelen. Hoe presenteer je jezelf en je kunst? – dat kun je alleen maar leren door de praktijk van presenteren aan publiek. De Vrije Academie biedt haar deelnemers vanaf nu een bijzondere mogelijkheid om eigen werk tentoon te stellen.

Op zaterdag 4 september (tevens eerste Haagse ‘Museumnacht’) en vrijdag 12 november vindt Hoogtij plaats, een periodieke rondgang langs verschillende Haagse galeriën en tentoonstellingslocaties die altijd start in de Vrije Academie. Vanwege de extra aandacht van publiek en de bijbehorende publiciteit wil de Vrije Academie juist dan de deelnemers gelegenheid tot presenteren bieden. Tijdens deze periode vindt er een speciale werkbespreking met begeleiders plaats, want een goed doordachte, serieuze presentatie is een uitgelezen moment om de voortgang van de persoonlijke ontwikkeling tegen het licht te houden en te evalueren. Om in aanmerking te komen voor de presentaties rondom Hoogtij kun je je aanmelden bij het secretariaat. Op basis van advies van de begeleiding wordt er een keuze gemaakt.

PROJECTRUIJTE

De ontwikkeling van bijzondere projecten van (externe) kunstenaars kunnen worden gerealiseerd in de PROJECTRUIJTE. Hier bieden wij kunstenaars de mogelijkheid om gedurende een vooraf afgesproken periode een bijzonder en excellent project in de Vrije Academie te ontwikkelen, liefst ook met een try-out of (voor)presentatie in de academie. De waarde van een uitwisseling van ideeën en gedachten

tussen deelnemers en gast ligt hieraan ten grondslag. Kunstenaars met een bijzonder plan of project en met ideeën over een buitengewone uitwisseling kunnen contact opnemen met de directeur via het secretariaat: 070 3638968, info@vrijeacademie.org

DNA

De Nieuwe Academie

Post-academische ateliers van de Vrije Academie Werkplaats voor Beeldende Kunsten Den Haag

DNA is een post-academisch werkcomplex in het centrum van Den Haag. Het biedt getalenteerde startende kunstenaars de mogelijkheid zich gedurende maximaal twee jaar artistiek te ontwikkelen. Zij krijgen de beschikking over een eigen atelier en worden begeleid door gerenommeerde kunstenaars, curatoren en kunsttheoretici. Tevens hebben zij vrij toegang tot lezingen, presentaties en publieke gesprekken die in het kader van het Studium Generale worden georganiseerd. De nadruk ligt bij DNA op kritische begeleiding en op het stimuleren van artistieke zelfwerkzaamheid. Ook wordt er aandacht geschonken aan het vertrouwd maken met personen en instellingen binnen de kunstwereld. Naast individuele ateliers beschikt DNA over goed uitgeruste werkplaatsen voor algemeen gebruik, onder meer voor grafiek, digitaal printen, keramiek, hout- en metaalbewerking. Er is goede expertise aanwezig op het gebied van nieuwe media. In haar aannemingsbeleid hanteert DNA geen strikte leeftijdsgrens. Een voltooide kunstvooropleiding is gewenst maar niet vereist. Bij de selectie wordt, naast de beeldende kwaliteit, gelet op attitude en betrokkenheid. Er zijn maximaal 12 ateliers beschikbaar. De kosten bedragen € 3100 per jaar.

DNA is een afdeling van de Vrije Academie Werkplaats voor Beeldende Kunsten Den Haag.

Neem voor aanmelding contact op met het secretariaat:

00 31 (0)70 3638968

Hoofd DNA: Felix Villanueva

Begeleiders:

Eylem Aladogan, kunstenaar

Stef van Bellingen, curator/publicist (B)

Loek Grootjans, kunstenaar

Servie Janssen, kunstenaar

Frank Maes, curator/publicist (B)

Els Opsomer, kunstenaar (B)

Caterina Pecchioli, kunstenaar/kunsttheoreticus (I/N)

Philip Peters, kunsthistoricus/publicist

Rob Smolders, curator/publicist

Guy Van Bossche, kunstenaar (B)

Martijn Verhoeven, kunsthistoricus/publicist

Alex de Vries, publicist/kunstadviseur

Fred Wagemans, kunsthistoricus/galeriehouder

Erich Weiss, kunstenaar (F)

Kijk voor meer informatie over DNA en biografieën van de begeleiders op: **www.vrijeacademie.org**

DNA

From September 2007 the Vrije Academie Den Haag has been host to DNA, a post-academic department geared towards the artist's professional practice. During a two-year working period the academy wants to give highly talented, starting artists the opportunity to deepen and develop their artistic work and to introduce them to all aspects of the professional art world. DNA participants get their own studios to work in (during Vrije Academie opening hours) and receive tuition from renowned artists, curators and art critics. These

professionals pay weekly visits to the individual studios and organize lectures, presentations and excursions. DNA's main goals are to stimulate critical introspection and artistic independence. Therefore the emphasis lies on critical counseling and introducing the participants to art institutions and their representatives. Becoming a DNA participant is possible only after the positive outcome of an interview during which the artistic quality of their work, their professional attitude, mentality and involvement are assessed. Most DNA participants already have a degree in the arts. However, this is not a strict requirement. In total, 12 studios are available. One-year fee: € 3.100 Please contact the Vrije Academie office for more information concerning assessment and enrolment: 00 31 (0)70 3638968 or info@vrijeacademie.org

For more information about DNA and the tutors of DNA please visit: www.vrijeacademie.org

GEMAK

Tentoonstellingscentrum en debatpodium in de Vrije Academie

GEMAK is een samenwerkingsverband van de Vrije Academie met Gemeentemuseum Den Haag. In Gemak staan de ontwikkelingen in de kunst, het politieke en sociale debat en de verbinding daartussen centraal. Dit gebeurt niet alleen door het werk van kunstenaars te tonen, maar ook door middel van lezingen en debatten die voor iedereen toegankelijk zijn. Op de benedenverdieping van de Vrije Academie bevindt zich de expositieruimte van Gemak.

In najaar 2010 brengt GEMAK o.a.:

TENTOONSTELLING DNA

Van zaterdag 11 t/m zondag 26 september 2010 zal in de tentoonstellingsruimte van GEMAK werk worden tentoongesteld van de kunstenaars die in de eerste helft van 2010 een DNA-atelier bemanden. De exposanten zijn: Klaas Bijl, Mil Ceulemans, Laura van Eeden, Diederick Hees, Terrence Letiche, Robbert Pauwels, Amir Tirandaz, Obbe Tiddens, Tjeerd Vrieling, Lenny Waasdorp, Lars Weller en Vera Witteleur.

Curator-in-Residence voor deze tentoonstelling is kunsthistoricus en galeriehouder Fred Wagemans.

Via de website van Gemak en de Vrije Academie kun je op de hoogte blijven van het programma van Gemak:

www.gemak.org en **www.vrijeacademie.org**

semak

Directie: Marie Jeanne de Rooij (Vrije Academie) & Benno Tempel (Gemeentemuseum Den Haag)

Paviljoensgracht 20 -24, Den Haag

Openingstijden Gemak: di t/m zo, 12.00 -17.00 uur

Contact: **info@gemak.org** of **info@vrijeacademie.org**

Staf

MARIE JEANNE DE ROOIJ Directeur Vrije Academie & Gemak
HILDEGARD DE GRAAF Zakelijk Leider
FELIX VILLANUEVA Hoofd DNA en coördinator Studium Generale
MARK DE WEIJER Coördinator Werkplaatsen

Secretariaat & ontvangst

RENÉE KRAYENBRINK
MARIE LOUISE SCHOONDERGANG

Begeleiding

KLAUS BAUMGÄRTNER www.klausbaumgartner.com
ELSA HARTJESVELD
www.galerielutz.nl/kunstenaars/hartjesveld/index.html
PIEN HAZENBERG www.pienhazenberg.nl
HENK HUBENET www.haagsekunstenaars.nl/cv/364/Henk+Hubenet
ANDRÉ KRUYSEN www.andrekruyesen.nl
INGRID MOL www.ingridmol.com
HANS VAN LUNTEREN www.hansvanlunteren.nl
MARK VAN OVEREEM www.markvanovereem.nl
JOHN DE RIJKE www.haagsekunstenaars.nl/cv/833/John+de+Rijke
PETRA VAN DER SCHOOT www.petravanderschoot.nl
ROB STEENHORST www.robsteenhorst.nl
MARIJKE VERHOEF www.marijkeverhoef.nl
TOM VAN VLIET www.wvvf.nl
GUIDO WINKLER www.guidowinkler.com

Werkplaatsassistenten

NIEK DE HEER Hout & Metaal
MISCHA VAN PINXTEREN Algemeen & Grafiek

Algemeen

INSCHRIJVING & TARIEVEN

Inschrijving voor de werkplaatsen voor een heel jaar kan in de maanden september en januari. Bij inschrijving op ieder ander moment van het jaar of voor een kortere periode geldt een maandtarief.

Inschrijving voor DNA kan uitsluitend voor een heel jaar, vanaf september of januari, en voor maximaal twee jaar.

2010	Prijzen per jaar	Prijzen per maand
Deelnemerschap werkplaats	€ 1200,-	€ 150,-
Deelnemerschap DNA	€ 3100,-	n.v.t.
Deelnemerschap werkplaats voor één dag per week	€ 950,-	€ 120,-
Projectruimte		€ 300,- (en in overleg)

maandag

Kunsttheorie (14 weken)

met Michael van Hoogenhuize

13 sept t/m 13 dec, 10.00 – 12.30uur

€ 250,- / gratis voor deelnemers

Werkbeschouwen met Hans van Lunteren

**Individuele begeleiding
beeldende ontwikkeling
3D en 2D**

Maandelijks op de maandag
van 14.00 tot 18.00 uur

Individueel (4 x een half uur)

Maximaal aantal deelnemers: 8

13 september, 11 oktober,
15 november, 13 december
€ 150,- /deelnemer € 75,-

**Beeldkwaliteit en beeldende
ontwikkeling** Groep (2 x 4 uur)

Maximaal aantal deelnemers: 8

Groep 1 **Let op:** zaterdag 25 sep-
tember 2010 aanvang 12 uur (vol)
€ 50,00 / deelnemer € 25,00

Groep 2 **Let op:** zaterdag 11 sep-
tember 2010 aanvang 12 uur
€ 50,00 / deelnemer € 25,00

---

dinsdag

ochtend

Modeltekenen (14 weken)

met Pien Hazenberg

14 sept t/m 14 dec, 9.30 – 12.30uur

€ 250,00 / € 125,00 (deelnemer)

Ruimtelijk onderzoek (14 weken)

met Petra van der Schoot

14 sept t/m 14 dec, 9.30 – 12.30uur

€ 250,00 / € 125,00 (deelnemer)

middag

Themaworkshops

Henk Hubenet: Stilleven: De weg
naar abstractie

14, 21, 28 sept en 5 okt
13.30 – 16.30uur

John de Rijke: Zeefdrukken

19 & 26 okt, 2 & 9 nov
13.30 – 16.30uur

Klaus Baumgärtner: Fotografie

23 & 30 nov, 7 & 14 dec
13.30 – 16.30uur

€ 75,00 / deelnemer: 1e gratis,
daarna € 37,50 per themaworkshop

---

woensdag en donderdag

Kick-off

Vittorio Roerade ————— 23 sept & 21 okt

Ton van Kints ————— 22 sept & 13 okt

Thijs Fokkens ————— 7 & 14 okt

Stefan Hoffmann ————— 11 & 18 nov

Frank Sciarone ————— 10 & 24 nov

N.B. Begeleiding

Woensdag: Ingrid Mol,

Mark van Overeem,

Rob Steenhorst

Donderdag: Elsa Hartjesveld,

André Kruysen, Marijke Verhoef

Per KICK-OFF € 60,00 /

Voor deelnemer: 2 Kick-Off's naar
keuze GRATIS, daarna € 30,00 per
Kick-Off

**Begeleiding gratis
voor deelnemers**

vrijdag

Studium generale

Laatste vrijdag van de maand (tenzij anders aangegeven)

Programma:

Tussen Kunst en Wetenschap over de Genetologie	24 sept	Gratis
---	---------	---------------

Contre l'ordre, subversieve tendensen in de jaren '60	29 okt	idem
--	--------	-------------

De Verveling	26 nov	idem
---------------------	--------	-------------

De buurt	dec. 2010	idem
Speciaal programma Studium Generale	precieze datum/data nog niet bekend	

Gesprek van de maand:	8 okt	Gratis*
------------------------------	-------	----------------

Tweede vrijdag van de maand	12 nov
-----------------------------	--------

vanaf oktober 2010	10 dec
--------------------	--------

n.b. Gasten worden t.z.t. bekend

gemaakt via Nieuwsbrief

en website

* indien het gesprek hoort bij een speciale **masterclass** of een **symposium** kan een bijdrage van deelnemers en publiek gevraagd worden, dit wordt ruim van tevoren gecommuniceerd.

extra

Artists-in-residence

Rochelle Costi	september – oktober
Danillo Barata	oktober – november
Andre Amparo	november – december
George Snow	november – december

Deze tarieven gelden vanaf 1 september 2010. Alle prijzen zijn excl. materiaalkosten.

Inschrijvingen kunnen tot twee weken voor de inschrijfperiode of workshop kosteloos geannuleerd worden. Bij annulering na deze periode worden € 25,00 administratiekosten in rekening gebracht. In beide gevallen dient u schriftelijk te annuleren. Annulering na aanvang van de inschrijfperiode of de workshop of Kick-Off is niet mogelijk. U blijft in dit geval het volledige bedrag verschuldigd. Restitutie van het inschrijfgeld wordt dan niet meer verleend.

Ooievaarspaskorting

Houders van een Ooievaarspas krijgen, uitsluitend na inleveren van een kopie van een geldige pas of op vertoon van een geldige pas, korting (tot een maximum van 150 euro per persoon per jaar over het gehele aanbod) op deelnemertarieven, workshops, Kick-Off's en projecten.

Voor meer informatie over het verkrijgen van een Ooievaarspas kunt u contact opnemen met de gemeente Den Haag, T 070-3537500 of via: www.ooievaarspas.nl

DEELNEMER fulltime

- + Zeven dagen van de week gebruik mogelijk van de gemeenschappelijke werkplaatsen met zowel technische als artistiek-inhoudelijke begeleiding
  - + **Gratis** deelname aan 2 Kick-Off's naar keuze, de daarop volgende Kick-Off's van het najaarprogramma met 50% korting
  - + Kunsttheorie-lessen op maandagochtend **gratis**
  - + 50% korting op de langere workshops op dinsdagochtend
  - + Voor de kortere themaworkshops op dinsdagmiddag geldt de eerste **gratis** de daaropvolgende 50% korting
  - + **Gratis** deelname aan het Studium Generale
  - + Maandelijkse Nieuwsbrief met informatie over programma en activiteiten van de Vrije Academie, en natuurlijk ook over het unieke Artistis-in-Residence programma van de Vrije Academie, de tentoonstellingen en debatten in Gemak
  - + Voor alle workshops, Kick-Off's en andere speciale activiteiten geldt deelname op basis van inschrijving. Bij verhindering graag tijdig afmelden als geste aan gastbegeleiders/kunstenaars
-

DEELNEMERS VOOR ÉÉN DAG PER WEEK

- + Eén vaste dag per week gebruik maken van de werkplaatsen met op woensdag of donderdag zowel technische als artistiek-inhoudelijke begeleiding
- + **Gratis** deelname aan het Studium Generale
- + **Gratis** deelname aan 1 Kick-Off naar keuze, de daarop volgende Kick-Off's van het najaarprogramma met 50% korting
- + Op workshops 50% korting
- + Voor al deze activiteiten geldt deelname op basis van inschrijving.

Kick-Off Programma Martina Florians (2009)

Kick-Off Programma Martina Florians (2009)

- + Bij verhindering graag tijdig afmelden als geste aan gastbegeleiders/kunstenaars
  - + Extra voor 1-dag deelnemers: Kunsttheorielessen op maandag **gratis**
-

PROJECTEN & PROJECTRUIMTE

Voor een beperkte periode, in het kader van een project, is het mogelijk gebruik te maken van de faciliteiten van de Vrije Academie en te beschikken over een eigen projectruimte.

U kunt hierover contact opnemen met directeur Marie Jeanne de Rooij via info@vrijeacademie.org en/of 00 31 (0)70 3638968

TOELATING WERKPLAATSEN

Talent, aansprekende motivatie, artistieke ambitie en kwaliteit van het werk zijn belangrijke criteria voor toelating als deelnemer van de Vrije Academie. Tijdens een beoordelings- en toelatingsgesprek laten kandidaten recent werk zien dat voldoende inzicht biedt in de potentiële kwaliteiten. Wij denken hierbij aan een presentatie van minstens 10 werken, origineel of goed gedocumenteerd.

Afspraken voor beoordeling en toelating kunnen gedurende het gehele jaar gemaakt worden. Bel op werkdagen tussen 09.00 en 17.00 uur naar 070-3638968 of mail naar: info@vrijeacademie.org De gesprekken worden meestal op donderdagen tussen 10.00 en 16.00 uur gehouden.

TOELATING DNA

Een vast, klein team van deskundigen binnen de Vrije Academie is verantwoordelijk voor de selectie en toelating. Er zijn maximaal 12 DNA-ateliers beschikbaar. Voor meer informatie kan contact worden opgenomen met het secretariaat van de academie: 00 31 (0)70 3638968 of via info@vrijeacademie.org

OPENINGSTIJDEN WERKPLAATSEN

Openingstijden werkplaatsen: maandag t/m donderdag,
09.00 – 22.00 uur
vrijdag, 09.00 – 18.00 uur

Voor alle deelnemers bovendien op: zaterdag en zondag,
12.00 – 17.00 uur

Het werkjaar 2010/2011 begint op   woensdag 1 september 2010
en eindigt op   woensdag 31 augustus 2011.

De werkplaatsen zijn in de periode
september t/m december 2010 op
de volgende dagen **gesloten**:   1e en 2e kerstdag: zaterdag 25
en zondag 26 december 2010 &
vrijdag 31 december 2010.

**N.B. Gedurende de maanden juli en augustus is de Vrije Academie van
maandag t/m vrijdag geopend van 10.00-17.00 uur (dus niet in de avonden
en in het weekend).**

ADRESGEGEVENS

Vrije Academie

Werkplaats voor Beeldende Kunsten Den Haag

Paviljoensgracht 20-24

2512 BP Den Haag

T 00 31 (0)70 3638968

E info@vrijeacademie.org

Postadres: Postbus 36

W www.vrijeacademie.org

2501 CA Den Haag

ING rekeningnummer: 409309

DIRECTIE

Marie Jeanne de Rooij

OPENINGSTIJDEN SECRETARIAAT

Secretariaat: Renée Krayenbrink en Marie Louise Schoondergang
Telefonisch bereikbaar op werkdagen van 09.00 tot 17.00 uur: 070
363 89 68.

Voor praktische zaken zoals het huren van lockers en het aanvragen van tags is de balie van het secretariaat van de Vrije Academie geopend op dinsdag tussen 14.00 en 16.00 uur en op donderdag tussen 10.00 en 12.00 uur.

Wil je op de hoogte blijven van alle activiteiten van de Vrije Academie? Meld je dan aan voor persberichten via **info@vrijeacademie.org** en voor onze digitale nieuwsbrief via **www.vrijeacademie.org/nieuwsbrief**
Je kunt ons ook volgen op **Facebook**.

COLOFON

Samenstelling:

Hildegard de Graaf
Renée Krayenbrink
Marie Jeanne de Rooij
Marie Louise Schoondergang
Felix Villanueva
Mark de Weijer

Vormgeving:

Wigger Bierma

Druk:

Albani drukkers, Den Haag

© Vrije Academie Werkplaats
voor Beeldende Kunsten
Den Haag, 2010

bijlage

GROOT FORMAAT DIGITALE PRINTS

De afdeling digitale beeldbewerking beschikt over twee hoogwaardige grootformaat printers. Met deze printers biedt de Vrije Academie een extra faciliteit om prints te produceren van autonome kwaliteit met een hoge lichteheid. De begeleiders van Grafiek & Digitale Beeldbewerking met hun specifieke ervaring en kennis op dit gebied assisteren bij het maken van de juiste keuze voor materiaal en technische uitvoering om zo de optimale kwaliteit van de printopdracht te bereiken. De begeleiding is erop gericht om aan de hand van de printopdracht of het printvoorstel de kwaliteit ervan met technische en artistiek-inhoudelijke ondersteuning te verhogen. Met deze ondersteunende en adviserende faciliteit in digitaal printen onderscheidt de Vrije Academie zich van commerciële printbedrijven. De begeleiders kunnen daarnaast tegen meerprijs het uit te voeren printwerk, indien gewenst of nodig, bewerken en in overleg kunnen er kleine artistieke producties worden uitgevoerd.

Printers: Epson 9800 (111,8 cm.) printbreedte (rol) & Epson 4800 (43,2 cm.) printbreedte (rol)

Materiaal: Er zijn diverse courante printmaterialen (papier, canvas, film) op voorraad. Andere bijzondere printmaterialen kunnen in overleg via de Vrije Academie worden besteld.

Aanleveren: Bijvoorbeeld op cd, memory-stick of harde schijf.
Bestandstypen: jpeg / png / tiff / bmp / psd / pdf; uiteraard van goede kwaliteit.

Begeleiders: Rob Steenhorst, Marijke Verhoef en Guido Winkler.

Afspraken: via telefoonnummer 070-3638968 of via e-mail: info@vrijeacademie.org.

PRIJSLIJST DIGITALE PRINTS (per 01-06-2010)

PAPIER	Hahnemuhle	German etching 310 gr/m2	€ 87,00
		Albrecht Dürer 210 gr/m2	€ 82,50
		William Turner 310 gr/m2	€ 85,50
		William Turner 190 gr/m2	€ 71,50
		Photo Rag 308 gr/m2	€ 84,00
		Photo Rag 180 gr/m2	€ 72,50
	Epson	Premium glossy	€ 65,00
		Double weight matte paper	€ 55,00
		Premium semi gloss	€ 71,50
		Backlit film	€ 71,50
	Andere soorten	Ilford – glossy/pearl	€ 69,50
		Indoor/outdoor banner	€ 71,50
		Polygloss	€ 86,00
		Torino canvas	€ 80,00
Clear polyesther		€ 77,00	
Innova White		€ 74,00	
Overig	Innova Warm tone	€ 74,00	
	Printen op eigen papier	€ 55,00	
	Transport doos 15 x 15 x 140 cm	€ 5,50	
	Extra bewerkingen, correcties, (p.u)	€ 55,00	

N.B: Prijzen per m² en exclusief 19 % btw

De VA draagt geen verantwoordelijkheid voor het wegraken van uw originele bestanden, dus maak altijd kopieën en bewaar de originelen!

Afhankelijk van de grootte van aangeleverde bestanden moet worden gerekend op een printtijd van minimaal 1 uur per m2. Hou bij een deadline rekening met printen en nabewerkingen!

Printbreedtes 111,8 cm en 43,2 cm

56

Proefstroken worden in rekening gebracht

10 % korting op materiaalkosten voor deelnemers Vrije Academie en Grafische Werkplaats

deelnemer DNA programma in eigen atelier

